

ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΝ ΣΚΑΛΑΘΥΡΜΑ

QN dansera. Είναι ἡ τυπικὴ φράσις, ὁ περιληπτικὸς ἐπίλογος δι' οὗ εὐρὺ ἀνοίγεται στάδιον εἰς τὰς χορευτικὰς διαθέσεις παντὸς ἀπογόνου τοῦ Ὀρφέως καὶ τῆς Μούσης Τερψιχόρης· ὅστις τοσάκις περιέβαλε διὰ μαγικοῦ πέπλου τὰ ὄνειρα σφριγώσης παρθένου· ὅστις ἠνάγκασε ποδαγρὸν γεροντοπαλλήκαρον νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς μὴ προόδου τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης, χωρὶς ἐν τούτοις τοῦτο νὰ ἐμποδίσῃ τοῦ νὰ καταστῇ αἰσθητὴ εἰς βάρος τῶν καταπατουμένων ποδῶν μας ἢ ὑπέρμετρος χορευτικὴ αὐτοῦ ζωηρότης· ὅστις ἀπεστέρησε τῆς περικνημίδος τῆς Ἀγγλίδας ἡγεμονίδα, καὶ περὶ οὗ τέλος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μυθικῶν χρόνων μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἐνησχολήθη ἐπὶ πολὺ ἡ ἀνθρωπότης.

Κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο χρονικὸν διάστημα ὁ χορὸς ἐμφανίζεται ὑπὸ διαφόρους ἐκάστοτε φάσεις ἀναπτύξεως καὶ τελειότητος, ὅτε μὲν ἀπασχολῶν αὐτὴν ταύτην τὴν Βασιλείαν ὡς ἐπὶ Ἑρρίκου τοῦ Δ' ἐν Γαλλίᾳ, ὅποτε κατὰ τὴν ἔκφρασιν εὐφουοῦς Γαλάτου οὐδέποτε ὁ γαλλικὸς λαὸς ἐχώρευσε περισσώτερον, ὅτε δὲ διαιρῶν τὴν κοινωνίαν ὀλόκληρον εἰς δύο ἀντίθετα στρατόπεδα ὑπὲρ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ χορευτοῦ ὡς συνέβη ἐν Παρισίοις ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν δύο περιφήμων χορευτῶν τοῦ Μελοδράματος τοῦ Uestris καὶ τοῦ Duport, ἢ τέλος γαργαλίζων τὸν σεμνότυφον κληρὸν προτιμήσαντα τὰ θέλγητρα τῆς εὐτόρνου Τερψιχόρης, τῶν ρυπαρῶν γενεῶν τοῦ Ἀγίου Ὀνουφρίου ἢ ἄλλου τινὸς γεννάδα τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ὁμως εἶναι δύσκολον νὰ ὑποδείξῃ τις

ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἔννοια, ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῆς τερπνῆς καὶ ὠφελίμου ταύτης διασκεδάσεως παρεξηγήθησαν πλειότερον ἢ ὅσον τὴν σήμερον. Ἐὰν ἡ Ἄρτεμις ἢ αἱ Ἀμαζόνες δικαιοῦνται· νὰ ἐγείρωσι παράπονα κατὰ τοῦ αἰῶνος ἡμῶν ὅστις ὑπὲρ πάντα ἄλλον κατέρριψε τὸ μεγαλεῖον αὐτῶν, ἡ δὲ κυνηγετικὴ καὶ ἡ ἱππευτικὴ κατέρρευσαν μετὰ τῶν ρωμαντικῶν ἰδεῶν τῶν ἱπποτικῶν χρόνων, ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι τῷ κατ' ἐξοχὴν θετικῷ καὶ ὁ χορὸς ὑπέστη ἐπίσης μεγίστας ἀλλοιώσεις.

Ἐξ ὅλης ἐκείνης τῆς πομπώδους καὶ μεγαλοπρεποῦς τῶν παρελθόντων αἰῶνων ὀρχήσεως, ἀνερχομένης μέχρι τῶν Κορυβάντων καὶ τῆς Κυβέλης, καθ' οὓς αὕτη διείπετο ὑπὸ κανόνων αἰσθητικῆς καὶ ρυθμικῆς ἀπῆται δὲ ἰδιοφυῆς, εὐμέλειαν καὶ εὐφυῖαν ἀκόμη, ὡς διατείνεται ὁ Λουιανός, ἀρ' ἣς ἐποχῆς ὁ Ὅμηρος συγκατέλεγεν αὐτὴν μετὰ τῶν ἐκ θεοῦ δώρων, συνιστάτο δ' ἐπὶ χρυσοῦ τῆς Γαλλίας αἰῶνος ἰδιαιτέρα τοῦ χοροῦ Ἀκαδημία ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τοῦ Λουδοβίκου τοῦ ἸΔ', παρῆλθε τοσοῦτος χρόνος καὶ ἐπῆλθεν τοιαῦται ἀλλοιώσεις, ὥστε βεβαίως ἤθελεν ὠχριάσει ὁ Βολταῖρος ὅτε τὸν χορὸν κατέτασσε μετὰ τῶν καλῶν τεχνῶν ἢ ὁ Lamenn, ὅστις ἀπῆται παρ' αὐτοῦ ἔκφρασιν καὶ ὀμιλίαν.

Φαντασθῆτε μεθ' ὁποίου οἴκτου ἤθελεν ἀτενίσῃ τὰς σημερινὰς ἡμῶν ὀρχήσεις, ἡ κυριολεκτικώτερον τὸν ἐν ταῖς αἰθούσαις ποδοβολητόν, ἢ ἐπὶ τοῦ Κιθαιρῶνος χορεία τῶν Δρυάδων ἐξελισσοῦσών, ὑπὸ τοὺς ἤχους τοῦ αὐλοῦ, ἐν εὐρύθμοις καὶ ἁρμονικαῖς κινήσει τὴν πλουσίαν αὐτῶν κόμην πρὸ τῶν ἐπευφημούντων Σειληνῶν, ἢ ὁ Λουδοβίκος ἸΔ' ὁ διεκδικῶν μετὰ τῶν συγχρόνων του τὸν τίτλον τοῦ πρώτου χορευτοῦ, ὅτε διηθύνηεν ἐν ταῖς χρυσαῖς τῶν Βερσαλλιῶν αἰθούσαις τὸ Menuet ἢ τὴν Gavotte μετὰ τῆς Mme de Maintenon, ἀνασυρούσης εὐχαρίστως τὰ κράσπεδα τῆς ἐσθῆτος τῆς, πρὸ τῶν ὁποίων ἀπεκαλύπτετο ὀλόκληρος ἡ τότε Γαλλία.

Autres temps, autres moeurs !

Βεβαίως. Διὰ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου, ἐπελθούσης γενικῆς μεταβολῆς τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, μεταβληθέντος τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος, τὰ πάντα ἔλαβον διάφορον ὄψιν, ὁ δὲ σημερινὸς ἥρωας τῶν αἰθουσῶν τῆς Καρ X. ἀρκεῖται· εἰς ὀλίγους στροβιλισμούς, καὶ τούτους λίαν ἀδεξίους πολλάκις, τῆς ἐκπα-

τρισηΐσης γερμανικῆς ὀρχήσεως, διασχίζων βλακωδῶς τὰς αἰθούσας, λακτίζων καὶ ὠθούμενος, κάθιδρος καὶ ἀσθμαίνων ὑπὸ τὸ βῆρος εὐσάρκου νύμφης, ἧς ἡ περίβλεπτος προῖξ πτεροῖ τοὺς πόδας αὐτοῦ, διεγείρει δὲ ἐν τῇ ζωηρᾷ φαντασίᾳ του μυρίας χρυσᾶς ἐλπίδας περὶ ἐπιτυχοῦς καὶ τελείας ἀποκαταστάσεως.

Τίς ἄρά γε ἐκ τῶν συχναζόντων τὰς ἐσπερίδας καθ' ἃς ὡς λέγεται χορεύουσιν, δὲν ἀντελήφθη χιλιάκις τοιοῦτου τινὸς τύπου χορευτοῦ;

Ὁ χορὸς τὴν σήμερον, τόσον παρ' ἡμῖν ὅσον καὶ ἀλλαχοῦ, θεωρεῖται ὡς στοιχειῶδες κοινωνικὸν προσόν, προσιτὸς εἰς πάντα δυνάμενον νὰ ὑποκλιθῇ ἢ νὰ σύρῃ τοὺς πόδας του ἄνευ ἐτέρας γραφικῆς κομψότητος, ἄνευ ὑψηλοτέρας ἐννοίας, ἄνευ τῶν αὐστηρῶν διατυπώσεων τῆς τέχνης, ἀφ' ἧς χωριζόμενος κχιόσταται γελοῖος. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δὲν διστάζομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ χορὸς ἀποτελεῖ ἤδη ὠχρὰν σκιαγραφίαν τοῦ παλαιοῦ μεγχιεῖου του, τὸ δε Menuet καὶ ἡ Gavotte καὶ τόσαι ἄλλαι χαριέσταται ξενικαὶ ὀρχήσεις λησμονηθεῖσαι παντελῶς, ὅτε μὲν ἀναλάμπουσιν ἐν ὄλῃ τῇ λαμπρότητι πιστοτάτης περιβολῆς καὶ ἐκτελέσεως ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ γλαφυροῦ συγγραφέως τῆς Mme Chrysanteème, ὡς πρὸ τριετίας ἐν Παρισίοις, ὅτε δὲ δολοφονοῦνται οἰκτρῶς ὑπὸ κακοφώνου χοροῦ, κατὰ τὰς ἐν Φαλήρω παραστάσεις γαλλικῶν μελοδραματίων. Ἀνατιρρητῶς, ὑφ' οὓς ὄρους τ' ἀνωτέρω ἐξετέθησαν, οἱ ἀγροτικοὶ χοροὶ εἰσὶ γραφικώτεροι καὶ χαριέστεροι τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν. Οἱ ἀνθοστεφεῖς ὑπαίθριοι ὁμίλοι τῶν χορευτῶν τοῦ Τυρόλου ἢ τῆς Ἀλσατίας, οἱ θαυμασιῶς ἀπεικονισθέντες διὰ τῆς γραφίδος τοῦ Uatteau ἢ τοῦ Lancret ὁποῖαν ζωηρὰν ἀντίθεσιν ἀποτελοῦσιν πρὸς τὰ παρὰ τὴν Πύλην τῆς Ἀγορᾶς ζοφερὰ καὶ ἀκάθαρτα χορευτικὰ ἐντευκτήρια, ἔνθα ὁ ἄρτι ἀφεθεὶς πυροσβέστης τετρωμένος τὴν καρδίαν παρ' ἀνδρίας κόρης χορομανοῦς, ὑποβάλλεται μεθ' ὑπομονῆς μάρτυρος, δυστροπούντων τῶν ποδῶν καὶ διαμαρτυρομένου τοῦ διδατκάλου, εἰς ὅλας τὰς διατυπώσεις τοῦ βαλσοβιέν ἢ τοῦ σότις.

Καὶ ἐν τούτοις ἡ αὐτὴ εἰκὼν τοῦ χοροῦ ἀπαντᾷ πανταχοῦ, ὁ αὐτὸς ἄχαρις τύπος χορευτοῦ, ἀπὸ τῆς χρυσοτεύχτου αἰθού-

σης τῆς Κας Χ. μέχρι τοῦ κατεσκληκότος δαπέδου τῶν χορο-
διδασκαλείων.

Ὅφείλομεν ἄραγε νὰ ἐξακολουθήσωμεν, ἀποδεικνύοντες τὴν
ἀλήθειαν τοῦ στίχου τοῦ γάλλου δραματικοῦ La Chaussée,
ὃν ὁ παρὼν αἰὼν δικαιολογεῖ πληρέστερον ἢ ἐκεῖνος καθ' ὃν
ἐγράφη :

«On dansait autrefois on saute maintenant.»

Ἄθηναι, Ἰούλιος 1891.

Π. Γ. ΛΙΔΩΡΙΚΗΣ

ΨΑΡΟΠΟΥΛΑ

(Ἐκ τῶν τοῦ «Heine»)

ΕΜΜΟΡΦΗ μου ξανθὴ ψαροπούλα
Ἔλα, ἐσὲ 'ς τὸ γιὰλὸ καρτερῶ.
Σπρῶξε ἐδῶ τὴ μικρὴ σου βαρκοῦλα
Καὶ τ' ὀλόστρωτο σχίσε νερό.

Ἦσ τὴν καρδιά μου γλυκὰ τὸ κεφάλι
Ἔλα πίθωσε μὴν φοβηθῆς
Ὅπως μέσ' τῶν ἀνέμων τὴ ζάλη
Δὲν δειλιάζεις 'ς τὸ πέλαο ἂν βρεθῆς.

Ἄλλο πέλαο ἢ καρδιά μου ἀφ' τὰ πάθη
Κλεῖ γαλήνη, κι' ἀνέμους φοιχτούς,
Καὶ κρυμμένους 'ς τ' ἀθώρητα βάθη
Μαργαρίταις κρατεῖ διαλεχτούς.

[Μίμησις]

Δ. Γ. ΜΑΡΓΑΡΗΣ